

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞININ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLİŞKİSİ

Dilek Köse¹, Nursan Çınar¹, Funda Akduran²

¹Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

²Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Türkiye

ÖZET

Amaç: Araştırma, hemşirelik öğrencilerinde internet bağımlılığı, kişilik özellikleri ve zaman yönetimi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Tanımlayıcı-ilişki arayıcı olarak gerçekleştirilen araştırmanın evrenini 2011-2012 yılı bahar yarıyılında Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören öğrenciler (N=397), örneklemini ise çalışmaya katılmaya gönüllü toplam 165 öğrenci oluşturdu. Veriler Mart-Nisan 2012 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Young (1998) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ), Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilen Sümer ve ark. (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (BFKÖ) ve Britton ve Glynn (1991) tarafından geliştirilen, Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE) ile elde edildi. Örneklem grubu için ölçeklerin cronbach alphası sırasıyla; İBÖ (,94), BFKÖ alt ölçekleri (,62) ile (,74) arasında ve ZYE (,85) olarak belirlendi. Elde edilen veriler yüzdelik dağılım, ortalama, person korelasyon ile analiz edildi.

Bulgular: Araştırma kapsamındaki öğrencilerin %75,8'inin kız, %24,2'sinin erkek ve yaş ortalaması 21,01±1,8 yıl olduğu bulundu. Öğrencilerin %45,4'ü Fen/Anadolu/Süper Lisesinden mezun olduğunu, %91,5'i herhangi bir işte çalışmadığını ve %58,2'si yurttan kaldığını ifade etti. Araştırmada kullanılan ölçeklerin toplam puan ortalamaları incelendiğinde; İBÖ ($\bar{x} = 40,16 \pm 15,38$; min= 20, max=119), BFKÖ ($\bar{x} = 154,82 \pm 14,37$; min=113, max=154) ve ZYE ($\bar{x} = 86,04 \pm 13,55$; min=48, max=120) olduğu bulundu. BFKÖ toplam puanı ile İBÖ toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlendi ($p > ,05$). İBÖ toplam puanı ile BFKÖ'nün Öz Denetim/ Sorumluluk ($r = -,36$ $p = ,000$), Yumuşak Başlılık ($r = -,24$ $p = ,002$), alt boyutları arasında ters yönlü ilişki olduğu, Duyusal Dengelilik ($r = ,22$ $p = ,003$) alt boyutu arasında ise pozitif yönde zayıf ilişki olduğu saptandı. İBÖ toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptandı ($r = -,26$ $p = ,001$). BFKÖ toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulundu ($r = ,41$ $p = ,000$).

Sonuç: Öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puan ortalamasının düşük olduğu görüldü. İBÖ puanı ile Öz Denetim/ Sorumluluk puanı ve ZYE toplam puanı arasında ters yönlü ilişki olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, kişilik özellikleri, zaman yönetimi hemşirelik öğrencileri

1. GİRİŞ

Son yıllarda, bilgisayar ve bilişim teknolojilerinin gelişimi ile sağlık mesleklerinde ve özellikle profesyonel bir meslek olan hemşirelikte önemli değişimler ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bilgisayar ve bilgisayar denetimli sistemler, çağdaş tıpta, tanı ve tedaviye olağanüstü boyutlar getirmekte, büyük kolaylıklar sağlayıp, sağlık bakım sunumuna hız vermekte, maliyeti azaltarak, sağlıklı/hasta bireyle ilgili verileri kısa sürede elde etmeyi sağlamaktadır. Karmaşık ve birbirine çok yakın birçok vakanın hızlı, güvenli ve doğru olarak yorumlanabilmesi bilgisayarlar

aracılığı ile mümkündür (Erdemir, 2009; Bremner ve Brannan 2000). Hemşirelik kuruluşları teknolojiyi, hemşirelik uygulamalarının temel yapı taşı olarak kabul etmekte ve teknolojiyi etkili olarak kullanabilme, bilgi, beceri ve tutuma sahip olmayı hemşirelikte aranan bir nitelik olarak vurgulamaktadır. İngiltere Ulusal Sağlık Hizmeti Bilgi Otoritesi kendi bünyesinde çalışan tüm hemşireler için temel yeterlilik olarak, Avrupa Bilgisayar Kullanım Lisansı aranmasını önermektedir (NHS 2010; Tezci 2010). Bilişim teknolojileri, hemşirelik verilerinin ve bilgi birikiminin yayınlanmasını, paylaşılmasını ve bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmakta, klinik karar verme aşamalarında hemşirelere destekler sağlamaktadır. Ayrıca bilişim teknolojileri hemşirelerin diğer sağlık profesyonelleri ile olan çalışmalarını destekleyip enformasyon paylaşımını hızlandırarak bakımın nasıl sunulacağını belirlemektedir (Erdemir, 2009). Teknoloji çağı olan bu dönemde internet kullanımı da hayatın vazgeçilmezleri arasında önemli bir yer edinmiştir. İnternetin ortaya çıkış amacı her ne kadar iletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak olsa da internetin tahmin edilenden de hızlı yaygınlaşması İnternet bağımlılığına yol açmaya başlamıştır (Arısoy, 2009). İnternet bağımlılığı genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ve saldırganlık olması ve kişinin iş, sosyal, ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir (Young, 2004). Günümüzde tüm dünyayı saran internetin temeli Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya arasındaki rekabete dayanmaktadır. İlk bilgisayar ağı 1969'da California'da kurulmuştur (Bölükbaş, 2003). Türkiye, internete Nisan 1993'ten beri bağlıdır. İnternetin çok hızlı geliştiği ülkelerden biri olan Türkiye'de, 2005 yılında 1,5 milyon olan ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line: Asimetrik Sayısal Abone Hattı) aboneli sayısı 2009 yılında 6,2 milyona ulaşmış ve her 100 kişiden 42'sinin internet kullanıcısı olduğu belirlenmiştir (Economist Intelligence Unit, 2010). 2011 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre ise Türkiye genelinde hanelerin %42,9'u İnternet erişim imkânına sahiptir. Bunun yanı sıra bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubudur. Bu oranlar tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir (TÜİK, 2011). İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan gözlemler sonucu, oluşturulan tanı ölçütlerinin daha çok madde bağımlılığına benzer özellikler gösterdiği görülmüştür (Young, 1996). İnternet bağımlılığı tanımını ilk ortaya atan ve ilk tanı ölçütlerini oluşturan Young'a göre internet tıpkı kumar gibi bağımlılık yaratmaktadır ve internet bağımlıları çeşitli dürtü kontrol bozukluğu belirtileri göstermektedir (Greenfield,1999). Bireylerin interneti bilgi, iletişim ve eğlence gereksinimlerini doyumak amacıyla kullandıklarına ilişkin veriler doğrultusunda, internet kullanımı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler de doğal olarak gündeme gelmektedir. Kişilik ve internet kullanımı arasındaki ilişki; kişilik ve sosyal etkileşimin niteliği bağlamında ele alınmaktadır (Batıgün ve Kılıç, 2011). Epidemiyolojik araştırmalar, aynı zamanda internet bağımlılarının %50'sinde başka bir psikiyatrik bozukluk bulunduğunu ortaya koymuştur (Odabaşoğlu ve ark.,2007). Zaman yönetimi, kişinin özel ve iş hayatında amaçlarına etkili ve verimli bir şekilde ulaşabilmesi için planlama, organize etme ve kontrol etme gibi yönetim fonksiyonlarını kendi faaliyetlerine uygulama sürecidir (Erdem, 1999). Zamanı iyi yönetmek ise; kariyeri daha iyi planlama ve geleceğe hazırlanma, daha fazla okuma ve öğrenme, yeni gelişmeleri ve teknolojiyi takip etme, aile ve çevresindeki diğer insanlara daha fazla zaman ayırma, dinlenme, eğlenme, düşünme, yeni fikirler yaratma ve yeni projeler başlatmak için fırsat sağlar (Sayan, 2005). Bu yaklaşımdan yola çıkarak üniversite öğrencilerinin başarısı zamanı tam ve doğru kullanmasından etkilenmektedir. Öğrencinin öğrenme için ayrılan zamanı tam ve etkin kullanmaması, öğrenmeyi olumsuz etkileyen etmenler arasında sıralanmıştır. Bu nedenle öğrencilerin zamanı iyi yönetmeleri gerekmektedir. Zaman yönetimi konusunda başarılı olan öğrencilerin, mezuniyet sonrası iş yaşamlarında da zamanı etkin kullanacağı, vereceği hizmetin kalitesinin ve değerinin artmasına son derece önemli katkıları olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik hizmetleri adına çok önemli bir beceri olan zaman yönetimi, hemşirelik öğrencilerinin okul yaşamındayken kazandırılmaya başlanmalıdır. Yapılan çalışmalar olumlu zaman yönetimi davranışlarının, öğrencilerin akademik başarısını pozitif yönde etkilediğini göstermiştir. Bu becerinin öğrencilik dönemlerinde kazandırılabilmesi aynı zamanda başarılı hemşirelerin yetişip mezun olmasına da imkân tanyacaktır (Başak ve ark.,2008; Misra and McKean, 2000).

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinde internet bağımlılığı, kişilik özellikleri ve zaman yönetimi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Yeri, Evreni Ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Sakarya’da bir sağlık yüksekokulunda 2011-2012 yılı bahar yarıyılında hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler (N=397), örneklemini ise çalışmaya katılmaya gönüllü 1. Sınıf (n=39), 2. Sınıf (n=42), 3. Sınıf (n=48) ve 4. Sınıf (n= 36) toplam 165 öğrenci oluşturdu.

3.2 Veri Toplama Araçları

3.2.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda, sosyo-demografik bilgilere ilişkin; öğrencinin cinsiyeti, yaşı, sınıfı, mezun olduğu lise, çalışma durumu, ekonomik durumu, kaldığı yer gibi 16 soru yer almakta idi. **İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ)**

Young (1998) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001) tarafından KKTC’de Türkçeye uyarlanan ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek; 6’lı likert tipi bir ölçek olup, hiçbir zaman “1”, nadiren “2”, arada sırada “3”, çoğunlukla “4”, çok sık “5” ve devamlı olarak yanıtına “6” puan verilmektedir. Ölçeğin tamamı için en düşük puan 20, en yüksek puan 120’ dir.

Ölçekten alınan yüksek puanlar internet bağımlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ,91 bulunmuştur. Araştırmada ise İBÖ’nin Cronbach Alfası ,94 olarak belirlendi.

3.2.2 Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (BFKÖ)

Benet- Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilen, Sümer, Lajunen ve Özkan (2005) tarafından Türkçeye çevrilerek kültürlerarası bir çalışmada kullanılan ölçek beş kişilik faktörünü etkin olarak ölçmektedir. Ölçek toplam olarak 44 maddeden ve 5 alt ölçekten oluşmuştur. Gelişime Açıklık 10 madde, Yumuşak Başlılık, Öz-Denetim Sorumluluk alt ölçekleri 9’ar maddeden; Dışadönüklük ve Duygusal Dengelilik alt ölçekleri ise 8’er maddeden oluşmaktadır. Her bir alt ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin o kişilik özelliğini yüksek derecede sergilediğini göstermektedir. Türk örneklemini için yapılan çalışmada alt ölçekler için Cronbach alfa değerleri .64 ve .77 arasında değişmektedir (Sümer ve ark., 2005). Bu çalışmada örneklem grubu için alt ölçek Cronbach alfa değerleri Dışadönüklük (,74), Öz-Denetim Sorumluluk (,73), Yumuşak Başlılık (,62), Gelişime Açıklık (,73) ve Duygusal Dengelilik (,67) olmak üzere, 62- ,74 arasında değişmektedir.

3.2.3 Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE)

Britton ve Glynn (1986) tarafından üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerini ölçmek amacıyla hazırlanan ölçek, Alay ve Koçak (2002) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek toplam olarak 27 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmuştur. “Zaman planlaması”, “zaman tutumları” ve “zaman harcattırıcılar” alt başlıklarından oluşan envanter 5’li likert yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Cevaplar hiç - nadiren- bazen - sık sık- her zaman ifadelerinden oluşmaktadır. Bu ifadelerle 1 ile 5 arasında puan verilmiştir. Bu üç bölümden alınan puanların toplamı, ZYE sonucunu vermektedir. ZYE’den alınabilecek maksimum puan 135 olup, minimum puan 27’dir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar zaman yönetimi uygulamalarının daha iyi olduğunu göstermektedir. Örneklem grubu için Cronbach alfa değeri ,85 olarak belirlendi.

3. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Elde edilen veriler bilgisayar ortamında yüzdelerle dağılım, ortalama, person korelasyon ile analiz edildi.

4.1 BULGULAR

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin (N=165) %75,8’inin kız, %24,2’sinin erkek olduğu, %82,4’ünün 18-22, %17,6’sının 23-28 yaş grubunda olduğu ve yaş ortalamasının 21,01±1,8 yıl (min=18, max=28) olduğu bulundu.

Tablo 1. İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ), Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (BFKÖ) Alt Ölçekleri ve Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE) ve Alt Ölçekleri Puan Ortalamaları (N=165)

	Min.	Max.	Ortalama ± Sd
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	20	119	40,16 ± 15,38
Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği			
Dışa-dönüklük	11	40	28,68 ± 5,98
Öz-denetim Sorumluluk	13	45	32,82 ± 6,12
Yumuşak Başlılık	15	45	34,47 ± 5,31
Gelişime Açıklık	20	50	36,38 ± 6,24
Duygusal Dengelilik	8	36	22,48 ± 5,80
Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE)	48	120	86,04 ± 13,55
Zaman Planlaması	20	75	49,50 ± 11,27
Zaman Tutumları	15	33	22,99 ± 3,09
Zaman Harcattırıcılar	4	20	13,55 ± 3,16

Araştırmada kullanılan ölçeklerin ve alt ölçeklerin toplam puan ortalamaları incelendiğinde; İBÖ ($\bar{x} = 40,16 \pm 15,38$; min= 20, max=119), BFKÖ 'nin alt ölçekleri Dışa-dönüklük ($\bar{x} = 28,68 \pm 5,98$; min=11, max=40), Öz-denetim/Sorumluluk ($\bar{x} = 32,82 \pm 6,12$; min=13, max=45), Yumuşak Başlılık ($\bar{x} = 34,47 \pm 5,31$; min=15, max=45), Gelişime Açıklık ($\bar{x} = 36,38 \pm 6,24$; min=20, max=50) ve Duygusal Dengelilik ($\bar{x} = 22,48 \pm 5,80$; min=8, max=36) olarak bulundu. ZYE'nin toplam puanı ise ($\bar{x} = 86,04 \pm 13,55$; min=48, max=120) olarak saptandı. ZYE'nin alt ölçekleri puan ortalamaları Zaman Planlaması ($\bar{x} = 49,50 \pm 11,27$; min=20, max=75), Zaman Tutumları ($\bar{x} = 22,99 \pm 3,09$; min=15, max=33) ve Zaman Harcattırıcılar ($\bar{x} = 13,55 \pm 3,16$; min=4, max=20) olarak belirlendi (Tablo 1).

Tablo 2'de öğrencilerin İnternet Bağımlılığı Ölçeği puanları ile Beş Faktör Kişilik Envanteri ve Zaman Yönetimi Envanteri alt ölçekleri puanları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2. İnternet Bağımlılığı Ölçek Puanı ile Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Zaman Yönetimi Envanteri Alt Ölçekleri Puanının Korelasyonu (N=165)

Değişkenler	İnternet Bağımlılığı ile Korelasyon Katsayısı	
	r	p
Beş Faktör Kişilik Envanteri (BFKÖ)		
- Dışadönüklük	,07	,315
- Öz Denetim/ Sorumluluk	-,36	,000 ***
- Yumuşak Başlılık	-,24	,002 **
- Gelişime Açıklık	,04	,614
- Duygusal Dengelilik	,22	,003 **
Zaman Yönetimi Envanteri (ZYE)	-,26	,001 **
- Zaman Planlaması	-,15	,045 *
- Zaman Tutumları	-,22	,004 **
- Zaman Harcattırıcılar	-,35	,000 ***

* $p < ,05$ ** $p < ,01$ *** $p < ,001$

Öğrencilerin internet bağımlılığı puanları ile beş faktör kişilik ölçeği alt ölçekleri puanları ve zaman yönetimi envanteri alt ölçekleri puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelendiğinde; İBÖ toplam puanı ile BFKÖ'nin Öz Denetim/ Sorumluluk ($r = -,36$ $p = ,000$), Yumuşak Başlılık ($r = -,24$ $p = ,002$), alt boyutları arasında ters yönlü ilişki olduğu, Duygusal Dengelilik ($r = ,22$ $p = ,003$) alt boyutu arasında ise pozitif yönde zayıf ilişki olduğu saptandı. İBÖ toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki saptandı ($r = -,26$ $p = ,001$). BFKÖ toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulundu ($r = ,41$ $p = ,000$) (Tablo 2).

Tablo 3'te öğrencilerin Zaman Yönetimi puanları ile Beş Faktör Kişilik Envanteri alt ölçekleri puanları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Zaman Yönetimi Envanteri Puanı ile Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeğinin Alt Ölçekleri Puanının Korelasyonu (N=165)

Değişkenler	Zaman Yönetimi ile Korelasyon Katsayısı	
	r	p
Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği		
- Dışadönüklük	,18	,017*
- Öz Denetim/ Sorumluluk	,55	,000***
- Yumuşak Başlılık	,07	,336
- Gelişime Açıklık	,20	,009**
- Duygusal Dengelilik	-,05	,521

* $p < ,05$ ** $p < ,01$ *** $p < ,001$

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin zaman yönetimi toplam puanı ile beş faktör kişilik Özellikleri Ölçeği Dışadönüklük ($r = ,18$ $p = ,017$) ve Gelişime Açıklık ($r = ,20$ $p = 009$) alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf ilişki olduğu bulundu. Zaman yönetimi toplam puanı ile beş faktör kişilik özellikleri ölçeği Öz Denetim/ Sorumluluk alt boyutu arasında pozitif yönde güçlü düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptandı ($r = ,55$ $p = ,000$).

4. TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin internet bağımlılığının kişilik özellikleri ve zaman yönetimi ile ilişkisini belirlemeye yönelik olarak yapılan bu çalışmada; ZYE'den alınan ortalama puanın $86,04 \pm 13,55$ olduğu bulunmuştur. ZYE'den alınan toplam puanın yüksek olduğu belirlenmiştir. Başak ve arkadaşlarının çalışmasında (2008), ZYE'den alınan ortalama puanın $89,41 \pm 12,71$ olduğu ifade edilmektedir. Erdul'un beş farklı üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında ise (2005), grubun toplam ZYE puan ortalaması $85,14 \pm 11,46$ olarak bulunmuştur. Yavaş ve arkadaşlarının tıp fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada ise (2012), ZYE'den alınan ortalama puanın $79,06 \pm 14,07$ olduğu bulunmuştur. Özellikle ergenliğin son dönemlerini yasayan üniversite öğrencilerinin erişkinliğe adım attığı bir dönem olan üniversite yılları, kendi kendine yetebilme becerilerinin ön plana çıktığı yıllar olarak kabul edilebilir. Bu dönemde genç, özellikle ailesinin bulunduğu şehir dışında bir yerde öğrenci ise, yalnız olmanın da verdiği bir takım zorluklarla da karşılaşmaktadır. Dolayısıyla bu aşamada, meslek hayatı için bitirmesi gereken okulu, dersleri, projeler vb, yaşamını devam ettirebilme çabası, sosyalleşme (arkadaşlar, sanat, spor vb.) gibi etkenler bir araya gelince, üniversite öğrencilerinin zamanı yönetememe, planlı yaşayamama gibi zorluklar yaşayabileceği düşüncesinden yola çıkılarak hazırlanan araştırmanın bulguları genel olarak denenceleri destekler niteliktedir.

Araştırmada Hemşirelik öğrencilerinin, ZYE'nin alt testlerinden olan zaman planlaması alt ölçeğinden aldıkları puan oldukça yüksek bulunmuştur ($X = 49,50$). Zaman yönetimi envanterinin 16 sorusu zaman planlamasıyla ilgilidir. Başka bir deyişle hemşirelik öğrencilerinin zamanı planlama konusunda becerilerinin yüksekliği; hemşirelikte klinik uygulamaların yoğun olması, hasta bakımında hemşirelik sürecinin uygulanması öğrenciyi planlı çalışmaya alıştırmaktadır. Hemşirelerin etkin hasta bakımı verebilmesinde öncelikleri saptaması, planlı hareket etmesi, zamanı iyi kullanması gerekmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin kliniğe zamanında gelmesi ve bir iş planı çerçevesinde, belli işler için belli zamanların ayrılmış olması gerekmektedir. Bunların öğretim elemanlarınca takip edilmesi öğrencide zamanı iyi yönetme ve planlama yetisinin kazanılmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

İnternetin ortaya çıkış amacı her ne kadar iletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak olsa da internetin tahmin edilenden de hızlı yaygınlaşması İnternet bağımlılığına yol açmaya başlamıştır. Gençlerde internet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda, bağımlılığına ilişkin farklı sonuçlar bildirilmekte ve bu durum, örneklem özelliklerine, seçilen ölçme araçlarının özelliklerine ve internet bağımlılığı ile ilgili tanı ölçütlerinin net olmamasına bağlanmaktadır. Çalışmamızda hemşirelik öğrencilerinin internet bağımlılığı toplam puan ortalamasının düşük

olduğu saptanmıştır ($\bar{x} = 40,16 \pm 15,38$). İBÖ toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ZYE'nin alt testlerinden olan zaman planlaması alt ölçeğinden aldıkları puanın yüksek olması; BFKÖ'ne verilen yanıtlarda öğrencilerin kendilerini % 74,6 oranında "çalışkan"; % 83 oranında "işini tam yapan"; %85,5 oranında "işlerini verimli yapan" ifadelerine katılmaları; BFKÖ

toplam puanı ile ZYE toplam puanı arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunması da ($r = ,41$ $p = ,000$) bu sonucu desteklemektedir. Batıgün ve Kılıç'ın çalışmasında (2011) İBÖ'den alınan toplam puan ortalaması 39.03 ± 12.89 olduğu ifade edilmiştir. Balcı ve Gülnar'ın üniversite öğrencileri ile yapmış oldukları çalışma da (2009), öğrencilerin % 51,6'sı problemlili internet kullanıcısı olarak bulunmuştur. Batıgün ve arkadaşının çalışmasında (2010) ise İBÖ'den alınan toplam puan ortalaması 47.38 ± 14.82 olarak bulunduğu belirtilmiştir. Araştırma grubunun İBÖ'den almış oldukları puan ortalaması diğer çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Çalışmamızda İBÖ toplam puanı ile BFKÖ'nün Öz Denetim/ Sorumluluk, Yumuşak Başlılık alt boyutları arasında ters yönlü ilişki olduğu, Duygusal Dengelilik alt boyutu arasında ise pozitif yönde zayıf ilişki olduğu saptanmıştır.

BFKÖ alınan toplam puan ortalaması $\bar{x} = 154,82 \pm 14,37$ olarak belirlenmiştir. Beş faktör kişilik özellikleriyle yapılan çalışmalar dikkate alındığında; dışadönük kişilerin girgin, coşkulu, iddiacı ve baskın yapıları düşünüldüğünde, rekabet ile pozitif yönde, kaçınma ile negatif yönde bir ilişkisini ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Basım ve ark.2009). Esen ve arkadaşının çalışma (2011) sonucunda da yalnızlık ve internet bağımlılığı arasında düşük düzeyde ancak anlamlı bir ilişki bulunduğu ifade edilmektedir. Batıgün ve arkadaşının çalışmasında (2010) ise, internet bağımlılığı ölçeğinden yüksek puan alan bireylerin kendilerini daha yalnız hissettikleri yönündedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puan ortalamasının düşük olduğu görüldü. İBÖ puanı ile Öz Denetim/ Sorumluluk puanı ve ZYE toplam puanı arasında ters yönlü ilişki olduğu saptandı. Çalışma konu ile ilgili yapılacak yeni çalışmalara katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Young KS. Internet addiction. Am Behav Sci 2004; 48:402-441.
2. Bölükbaş K. İnternet kafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı 2003.
3. Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. Cyberpsychol Behav 1996; 3:237-244.
4. Greenfield DN. Psychological characters of compulsive internet use: apreliminary analysis. Cyberpsychol Behav 1999; 2: 403-412.
5. Odabaşoğlu G, Öztürk Ö, Genç Y, Pektaş Ö. On olguluk bir seri ile internet bağımlılığı-Klinik görünümleri. Bağımlılık Dergisi 2007; 8:46-51.
6. Arısoy Ö. İnternet Bağımlılığı Ve Tedavisi. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2009; 1:55-67
7. United Kingdom National Health Service Information Authority- NHS (2010). European computer driving licence-ECDL.
8. Tezci, E. (2010). Attitudes and knowledge level of teachers in ICT use: The case of Turkish teachers. International Journal of Human Sciences, 7(2), 19-44.
9. İnternet: Erdemir F. (2009). Ülkemiz ve Dünya'da hemşirelik bilişimi, <http://www.turkmia.org/files/83.ppt>, 2009.
10. Bremner MN, Brannan JD. (2000). A computer simulation for the entry level R.N:computer simulation, Nurses Staff Development, 16(1).
11. http://www.eiu.com/site_info.asp?info_name=eiu_SAP_business2010 (Erişim tarihi: 22.07.2012).
12. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8572>. T.C. Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Haber Bülteni, Sayı: 8572 (Erişim tarihi: 22.07.2012).
13. Erdem, R. (1999). Yöneticiler İçin Zaman Yönetimi. Modern Hastane Yönetimi, 3(7),26-31.
14. Sayan İ.(2005) Yönetici Hemşirelerde Zaman Yönetimi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. Marmara Üniversitesi.
15. Misra, R. And McKeane, M. (2000). College Students' Academic Stress and Its Relation to Their Anxiety, Time Management, and Leisure Satisfaction", American Journal of Health Studies, 16, 41-45.
16. Campbell, R.L. And Svenson, L.W. (1992) Perceived Level of Stress Among University Undergraduate Students in Edmonton, Canada. Perceptual and Motor Skills, 75, 552-554.
17. Batıgün D. A., Kılıç N. İnternet Bağımlılığı İle Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. Türk Psikoloji Dergisi 2011, 26 (67), 1-10
18. Başak T., Uzun Ş., Arslan F. Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri. TAF Preventive Medicine Bulletin, 2008: 7(5) :429-434
19. Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. CyberPsychol & Behavior, 1, 237-244.

20. Bayraktar, F. (2001). Ergenlik döneminde internet kullanımının rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
21. Benet-Martinez, V. ve John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic groups: Multitrait Multimethod Analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3), 729-750.
22. Sümer, N., Lajunen, T. ve Özkan, T. (2005). Big Five Personality Traits as the distal predictors of road accident involvement. G. Underwood, (Ed.), *Traffic and transport psychology: Theory and application içinde* (215-227). Ellsevier.
23. Britton, B. K. and Glynn, S. M. "Handbook of Creativity", pp: 429-440. New York: Plenum Press. (1989).
- Stevens, I. P, "Applied Multivariate Statistics fo the Social Sciences", Hillsdale, New York, Erlbaum. pp: 375- 402 (1986).
24. Alay S, Koçak S. Validity and Reliability of Time Management Questionnaire. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2002; 22: 9- 13.
25. Erdul G. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Kaygı Düzeyleri Ararında İlişki. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2005.
26. Alay S, Koçak S. Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. In *Theory & Practice*. Number (35), page: 326-335.
27. Yavaş Ü., Öztürk G., Açikel H.C., Özer M. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 2012; 11(1)
28. Balcı Ş., Gülnar B. Üniversite Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığı ve İnternet Bağımlılarının Profili. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*.2009;5-22.
29. Batıgün D. A., Hasta D. İnternet Bağımlılığı: Yalnızlık ve Kişilerarası İlişki Tarzları Açısından Bir Değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010;11:213-219.
30. Basım N.H., Çetin F., Tabak A. Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, Haziran 2009, 24 (63), 20-34
31. Esen E., Siyez M.D. Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2011, 4 (36), 127-138.